

DRIE ONBEKENDE ORANJEPIJPEN

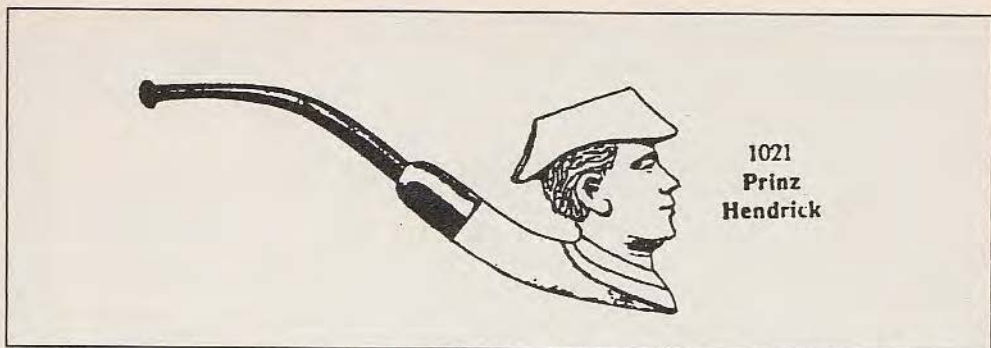
door R.J. de Haan

Ik heb in mijn collectie een drietal onbekende oranje pijpen, die in dit artikel voor het eerst beschreven worden. Het gaat om een doorroker van Zenith, een Duitse manchetpijp van Julius Wingender en een bijzonder fraaie steelpijp van onbekend makelij.

Een jaar of drie geleden kwam ik via een graver in het bezit van een fraaie manchetpijp voorstellende prins Hendrik, echtgenoot van Wilhelmina, afgebeeld met een tweekantige steek (*afb. 1*). Op de zijkant staat de tekst: PRINS HENDRIK. Deze pijp was voor mij niet te plaatsen wat land van herkomst en maker betreft. Wel wist ik dat een pijp met een soortgelijke beeltenis in catalogus nr. 6 van Goedewaagen staat afgebeeld. Het gaat hier echter om een steelpijp, maar de belangrijkste kenmerken: de tweekantige steek en de gelaatstrekken, zijn vrijwel identiek. Deze Goedewagenpijp was niet als oranje pijp bedoeld, maar door de grote gelijkenis met Prins Hendrik toch geworden. Nu was ik enige tijd geleden mijn catalogi aan het doorkijken en tot mijn stomme verbazing zag in de catalogus van de firma Julius Wingender & Co uit Höhr, Nassau (Duitsland) een afbeelding van mijn pijp. Hij staat afgebeeld op pag. 9 onder nummer 1021, met als bijschrift: PRINZ HENDRICK (*afb. 2*).

Afb. 1 Prins Hendrik, firma Wingender

Afb. 2

uit de catalogus van Julius Wingender & Zoon

Op de afgelopen verzamelaarsjaarbeurs in Utrecht had ik het geluk toch weer een paar nieuwe aanwinsten te vinden. Eén hiervan, en waarschijnlijk ook de meest bijzondere, is een 13,5 cm lange steelpijp met een afbeelding van koningin Wilhelmina met loshangend haar. Deze steelpijp is bovendien in drie kleuren geëmailleerd (afb. 3).

Het portret van koningin Wilhelmina met daarboven de kroon is uitgevoerd in reliëf. Het portret is blauw geëmailleerd, en de kroon roze/rood.

Om het portret loopt van linksboven, via de hiel naar rechtsboven over de vormnaad een groene emaille stippelversiering. De datering van deze pijp houd ik, gezien de sterke overeenkomst van de afbeelding op de pijp met de afbeelding op munten, op ca. 1895.

De herkomst van de pijp is moeilijk vast te stellen, daar deze ongemerkt is, maar vermoedelijk is hij Duits, aangezien Duitse fabrikanten hun producten zelden of nooit merken, ondanks het feit dat de kwaliteit erg goed was.

De derde en laatste pijp van dit stukje heb ik al lange tijd in mijn bezit. Het gaat om een puntgave doorrooker, die 17 jaar geleden in een volkstuin in Nederhorst den Berg gevonden is (afb. 4).

Op de doorrooker is de afbeelding te zien van een bruine limousine met daarboven in wit de tekst: DE BLIJDE INTOCHT, en daaronder eveneens in wit: PRINSES JULIANA, PRINS BERNHARD, 8 SEPT. 1936. De pijp is van het zwaluwstaartmodel en gemaakt door de firma Zenith.

In "De tabakspijp als oranjepropaganda" door D.H. Duco wordt in noot 114 een reclamekaart voor deze doorrooker beschreven. Ik citeer: "Fabrieksarchief Zenith, firma P.J. van der Want Azn., reclamekaart 10 x 14 cm. met opschrift oranjepijpen 1936, De doorrooker met historische waarde, de blijde intocht van Prinses Juliana en prins Bernhard 8 september 1936, Zenith, Gouda."

Deze pijp is naar mijn stellige overtuiging de enige bekende.

Collectie R.J. de Haan. Met dank aan A.R. de Haan voor de verzorging van de foto's.

Afb. 3 Wilhelmina, maker onbekend

Afb. 4 "De blijde intocht", firma Zenith

